Назустріч 200-річчю Джорджа Мак-Доналда

Джордж Мак-Доналд

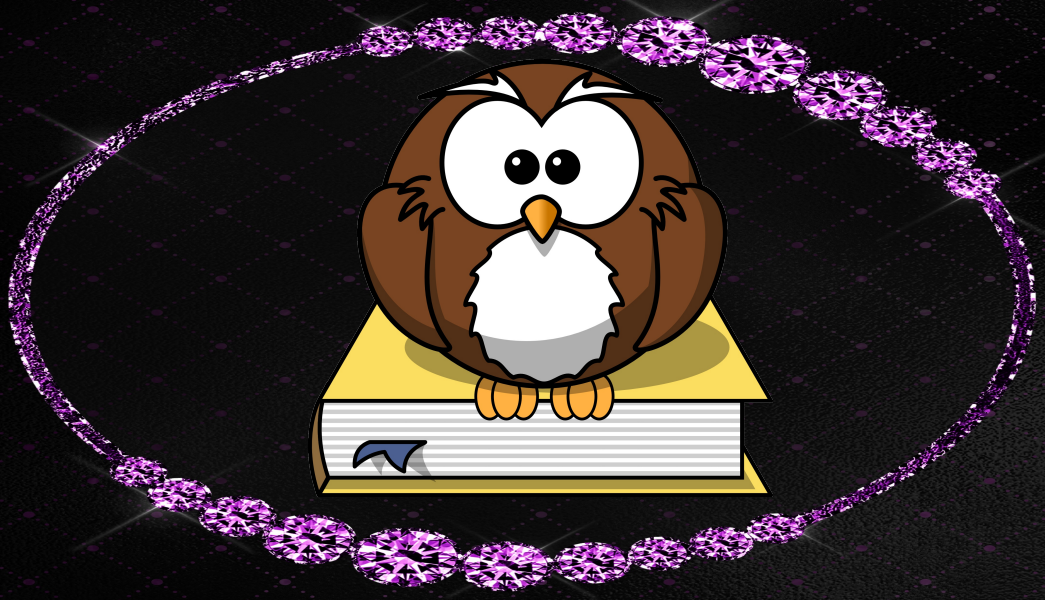

Нелагода

Назустріч 200-річчю Джорджа Мак-Доналда

2018

1. Джордж Мак-Доналд: Стислий життєпис
2. Нелагода

2019

- Хвантазії: Чарівний роман
- Джордж Мак-Доналд: Життєпис

2020

- Провісник
- Збірник коротких сторій

https://gmd200.home.blog
http://gmd200.epizy.com

Нелагода

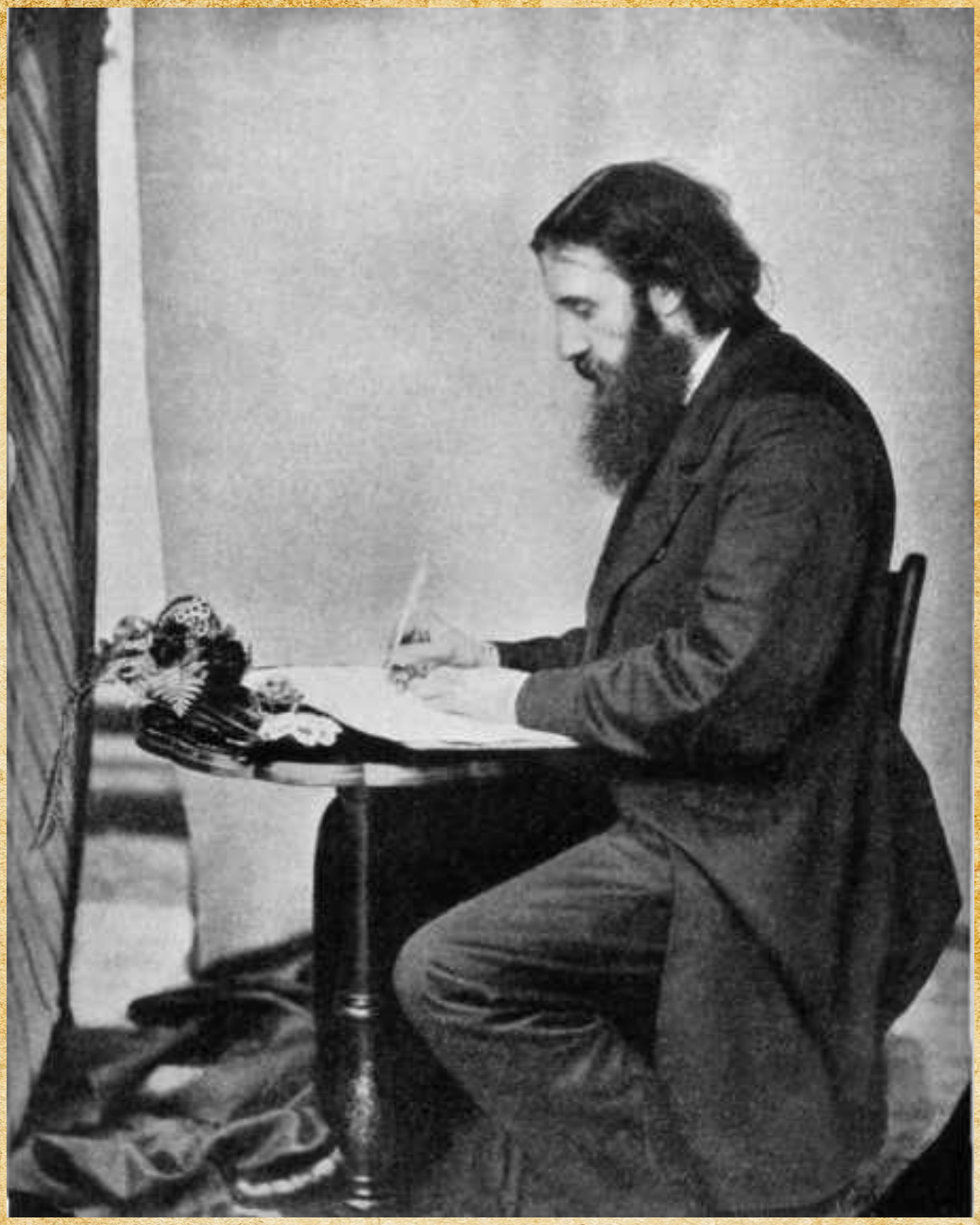

Джордж Мак-Доналд
(Льюїс Керрол, 1862)

Джордж Мак-Доналд

Нелагода

Малюнки: Артур Г'юз (1867)

Тлумачення з англійської:
Петрусь Безвісний

Веселкова хата
Накладня-на-столі
2018

НАЗУСТРІЧ 200-РІЧЧЮ ДЖОРДЖА МАК-ДОНАЛДА

ВИП. 2

petryk@tutanota.com

https://gmd200.home.blog
http://gmd200.epizy.com

Первотвір: *Cross Purposes by George MacDonald* (1862).
Тлумачено за накладом: *George MacDonald. Cross Purposes and Other Stories. London: Chatto & Windus, 1902, pp. 1—50.*
Розділи із сієї книжечки перш оприлюднено окремими дописами на бльозі **GMD-200** в грудні 2018 року.

На читачів очікують дивовижні пригоди Аліси та Річарда в казковій Фейляндії; їхні змагання з чарівними, та не завше приязними, створіннями; перше кохання та лепські краєвиди…

Для дітей та всіх тих, хто як діти.

Джордж Мак-Доналд. Нелагода / Уклад. і тл. з англ. Петрусь Незвісний. Назустріч 200-річчю Джорджа Мак-Доналда: Вип. 2. Веселкова Хата: Накладня-на-столі, 2018. 96 с.

Переглядати найліпше в повному екрані, дві сторінки за раз, непарні праворуч, плавку прокрутку вимкнуто.
Поширення вітається.

логотип Scribus

PUBLIC DOMAIN
текст первотвору, світлини та деякі малюнкиї

PUBLIC DOMAIN
тлумачення з англ. мови, решта матеріялів

«I write, not for children, but for the child-like, whether they be of five, or fifty, or seventy-five.»

George MacDonald, 1893.

«Я пишу не для дітей, але для тих, хто як діти, хай їм буде п'ять, чи п'ятдесят, чи сімдесят п'ять».

Джордж Мак-Доналд, 1893.

Зміст

—— ПЕРЕДНІ МАТЕРІЯЛИ —— i
Переднє слово xi
Правові уваги xiii
Подяки xv
—— Н Е Л А Г О Д А —— 1
I 3
II 9
III 19
IV 33
—— ЗАКЛЮЧНІ МАТЕРІЯЛИ —— 65
A. CC BY-SA 4.0 65
B. CC0 1.0 69
C. DejaVu Fonts License 71
Словничок 77

Перелік світлин і малюнків

Джордж Мак-Доналд (1862) ii
Титульна сторінка (1902) 2
Дивовижний чоловічок 23
Річард і Аліса в біді 55

x

Переднє слово

Ся книжечка трапилася *дещо* несподівано. Не *зовсім* несподівано, бо ж оприлюднення сього твору заплянoвано на 2020 рік у збірнику коротких сторій. Але скоро його тлумачено, зараз постало питання: навіщо чекати ще сливе два роки? Отак і з'явилась ося окрема позачергова книжечка — якраз до Різдва Христового та Нового року.

Чарівну сторію «Нелагода» (*Cross Purposes*) написано Джорджом Мак-Доналдом і вперше оприлюднено в 1862 році. Це одна з перших діточих сторій, писаних ним для своїх дітей (усього їх було в нього аж одинадцятеро!), небавом після «Хвантазій» (*Phantastes*) — першого в світі фентезійного роману для дорослих. Як і у «Хвантазіях», події в ній розгортаються у Фейляндії (*Fairyland*), за участи простих смертних і казкових створінь, які часто мають протилежні наміри.

Не віднайшовши жадного тлумачення вкраїнською мовою — не лишень «Нелагоди», а й сливе усього Джорджа Мак-Доналда (опріч «Велетового серця») — змушений був узятися за справу самотужки.

Вельмишановних читачів і критиків уклінно прошу зважити на брак фахового вишколу на літературному та видавничому теренах, який мені добряче відчутний. Але ліпше так, аніж ніяк. Плекаю надію, що мій скромний спробунок надихне когось на поправніше тлумачення.

Скільки міг, послуговувався вкраїнським правописом 1929 року й зовсім не цурався «застарілих» слів, ба й «діялектизмів». Окремі аж занадто старанно вичавлені з української мови слова допитливий читач знайде в **Словничку** при кінці сієї книжки (с. 77).

Петрусь Безвісний,
Веселкова Хата,
24 грудня 2018 р.

Правові уваги

Усі без винятку використані в сій книжечці текстові й графічні матеріяли перебувають у вільному доступі в Інтернеті; також усіх їх вільно змінювати та/або розповсюджувати. Будь-хто може безперешкодно отримати їх самостійно, незалежно від сієї книжечки (див. іще **Подяки** на ст. xv).

Належать до суспільного надбання (*public domain*), отже є загальнодоступними, у США (бо оприлюднено друком до 1 січня 1923 року) та в усьому світі (бо автор помер принаймні 100 років тому):

• первотворний текст «Нелагоди» (*Cross Purposes*) Джорджа Мак-Доналда (*George MacDonald*) — уперше оголошено друком 1862 року, автор помер 1905 року;

• текст накладу, за яким тлумачено сю книжечку: *MacDonald, George. Cross Purposes and Other Stories. London: Chatto & Windus, 1902, pp. 1—50*, а також зображення титульної сторінки сього накладу;

• малюнки Артура Г'юза (*Arthur Hughes*) до накладу *MacDonald, George. Dealings With The Fairies. London:*

Alexander Strahan, Publisher, 1867 — помер 1915 року;

• орнамент та малюнок, зужитковані на початку та в кінці кожного розділу — узято з накладу *MacDonald, George. Dealings With The Fairies. New York: George Routledge and Sons, 1890*;

• світлина Джорджа Мак-Доналда, створена Льюїсом Керролом (*Lewis Carroll*) 1862 року — помер 1898 року.

Логотип *Scribus* (належить до реклямних матеріялів, https://wiki.scribus.net/canvas/Promotion_material) захищено ліцензією *CC BY-SA 4.0* (див. **Додаток A. CC BY-SA 4.0** на ст. 65).

Решту графічних матеріялів розповсюджено на умовах ліцензії *CC0 1.0*, тому вони не потребують атрибуції (див. **Додаток B. CC0 1.0** на ст. 69).

Електронна книга (файл PDF) містить вільно ліцензовані вбудовані шрифти з родини *DejaVu* (див. **Додаток C. DejaVu Fonts License** на ст. 71).

Тлумачення з англійської та решту матеріялів, не охоплених попереднім переліком, тлумач і видавець від початку передають у суспільне надбання, застосовуючи до них *CC0 1.0 Universal (CC0 1.0) Public Domain Dedication* (див. **Додаток B. CC0 1.0** на ст. 69).

Подяки

Згаданими раніш у **Правових увагах** (див. ст. xiii) накладами 1867, 1890 та 1902 рр., забезпечившими первотворним текстом для тлумачення, малюнками та частиною инших графічних матеріялів, завдячуємо Інтернет-ресурсу *Open Library*.

Світлину Мак-Доналда отримано з *WikiMedia*.

Рештою графіки (малюнками для обкладинок і форзаців, заставками для розділів, тлом сторінок тощо) завдячуємо спільноті *Pixabay*.

Великою підмогою виявилися різноманітні словники та довідкові матеріяли, насамперед: багатотомне видання «*The Century Dictionary and Cyclopedia*» (1889—1891), «Словарь української мови» у 4-х томах Бориса Грінченка (1907—1909), «Український стилістичний словник» Івана Огієнка (1924), «Український правопис» (1928), «Правописний словник» Григорія Голоскевича (1929), «Англо-український фразеологічний словник» Констянтина Баранцева (2005), «Практичний словник синонімів української мови» Святослава Караванського

(2014) та инші.

Електронну книгу в форматі PDF виготовлено за помоги застосунку *Scribus*. Ужито вбудовані шрифти *DejaVu*.

Окрему й особливу подяку складаю дружині та доньці за їхні поради, помогу й довгий терпець.

Нелагода

CROSS PURPOSES

AND OTHER STORIES

By GEORGE MACDONALD, LL.D

A NEW EDITION

LONDON
CHATTO & WINDUS
1902

Титульна сторінка накладу 1902 року

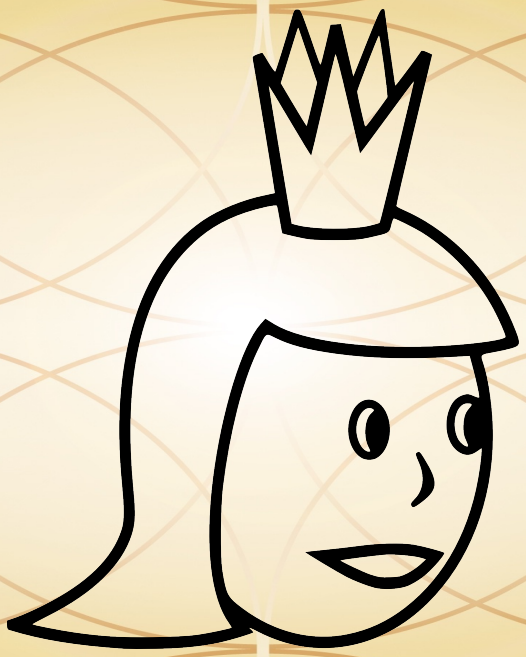

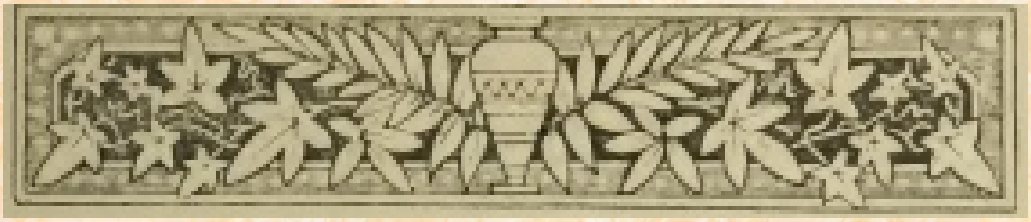

Якось бозна й коли на Королеву Фейляндії[1)], уважавшу своїх власних підданиць та підданців за тих іще зануд, бо вони аж занадто вже шанувалися, напала нагла кортячка мати при своєму дворі якого смертного чи й двох. Ото, роззирнувшися на всі боки, перегодом вона виснувала доправити до Фейляндії двох.

Але як би вони були доправлені?

— Будь ласка, Ваша Величносте, — сказала нарешті донька прем'єр-міністра, — я доправлю дівчину.

[1)] У первотворі: *Fairyland* [*тут і скрізь, опріч додатків, уваги до тексту тлумача*].

Мовлянка, звана Квіткою Гороху[1)] на честь своєї прапрабабусі, виглядала так вишукано та схилила свою голівку так вибачливо, що Королева без вагань відказала:

— Як Ви дасте сьому раду, Квітко Гороху?

— Я відкрию шлях перед нею та закрию його за нею.

— Я чула, що Ви доста справні; тож можете спробувати.

Двору трапилося бути на відкритій лісовій галяві, устеленій гладеньким дереном, над яким іздіймалась іно єдина кротовина. Скоро Королева надала свій дозвіл Квітці Гороху, зараз із кротовини вигулькнула голова ґобліна, яка заволала:

— Будь ласка, Ваша Величносте, я доправлю хлопчину.

[1)] У первотворі: *Peaseblossom*.

— Ви! — скрикнула королева. — Як Ви се вдієте?

Ґоблін заходився плазом викручуватися із землі, наче він був змією, а весь світ — його шкірою, заки двір трохи не впав зо сміху. Щойно звільнившися, він посунув ко́том раз по раз, на всі лади, дзиґавшись і на кшталт шапокляка, усе враз, допоки не сягнув лісу. Двірські рушили за ним, хапавшися за боки з реготу, тож Королева лишилася сидіти на своєму троні на самоті.

Коли вони дійшли до лісу, ґобліна, чиє м'я було Моримух[1)], ніде не було видко. Покіль вони шукалися за ним, його голова знову вистромилася із кротовини зі словами:

— Ось так, Ваша Величносте.

— Ви зужиткували свій власний час, щоби відповісти, — мовила Королева, засміявшися.

[1)] У первотворі: *Toadstool*.

— Та й свій власний ярмис, еге ж, Ваша Величносте? — відповів Моримух, вишкіривши зуби.

— Безперечно. Гаразд, Ви можете спробувати.

І ґоблін, уклонившися так низько, як ізміг, мавши йно пів своєї шиї над землею, ізник під нею.

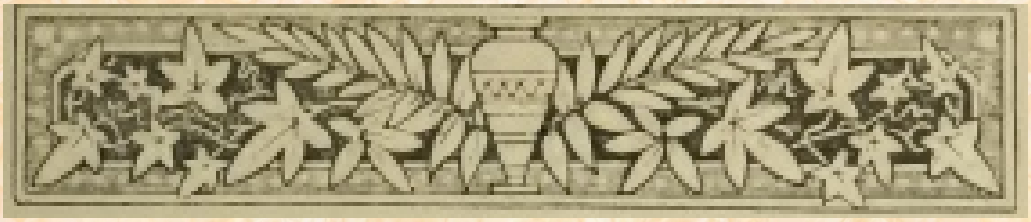

Жаден смертний чи фея не може сказати, де Фейляндія починається й де вона кінчається. Але десь на кордонах Фейляндії було лепське село, у якому жило чимало лепських селян.

Аліса[1)] була дідичівною, гарною добросердою дівчиною, яку її друзі кликали феєподібною, а решта — безклепкою.

Одного рожевого літнього вечора, коли стіна навпроти її вікна лупилася геть уся рожевістю, вона беркицьнула на ліжко й лежала, витріщившись на стіну. Рожева барва прослизнула крізь її очі та пофарбувала їй мозок, і вона

[1)] У первотворі: *Alice*.

започувалася, ніби читавши книжку з діточими оповідками. Уявляла, що вона дивиться на західне море зі хвилями геть червоними, облитими вечірньою загравою. Та коли барви позмирали, Аліса зітхнула, побачивши, якою буденною стала стіна. «Я бажаю, щоб завжди був захід сонця! — сказала вона стиха. — Мені не до вподоби сірі речі».

— Я візьму Вас туди, де сонце завше сідає, якщо хочете, Алісо, — сказав тоненький мелодійний голос упоруч неї. Вона подивилася долі на ліжник, і там, дивившися вгору на неї, стояло маленьке сподобне створіння. Се видавалося цілком природно, що маленька пані мусить там бути; бо багато чого, у що ми ніколи не могли повірити, має лише трапитися, і тоді нема ніц дивного в тому. Вона була вбрана в біле, із накидкою червоною, мов навзахіднє сонце — барв найзапашнішої запашної чини. На її голові була корона зі скручених натей із невеличким золотим жуком спереду.

— Ви — фея? — мовила Аліса.

— Так. Ви підете зо мною до заходу сонця?

— Так, піду.

Коли Аліса підвелася, то виявилася не більшою за фею; а коли стала на ліжнику, ліжко виглядало наче величезна заля з мальованою стелею. Як вона йшла до Квітки Гороху, то зашпортнулася кілька разів за китиці, що створювали візерунок. Але фея взяла її за руку й повела до підніжжя ліжка. Довго перед тим, як вони досягли його, проте, Аліса побачила, що фея була високою, стрункою панією, і що сама вона була сливе її розміру. Те, що вона мала за китиці на ліжнику, було навсправжки кущами дроку, люпина та вересу на боці скосогору.

— Де ми? — запитала Аліса.

— Гайда, — відповіла фея.

Аліса, якій не сподобалася відповідь, сказала:

— Я хочу домів.

— То до побачення! — відповіла фея.

Аліса озирнулася. Безмежна горбаста місцевість лежала скрізь навколо них. Вона не змогла б навіть сказати, з якої сторони світу вони були прийшли.

— Бачу, я мушу йти з Вами, — сказала вона.

Перш як досягти низу, вони пройшли по найгарнішій лучній траві. Невеликий потічок мчав учвал поруч із ними, без річища чи берегів, часом бігши межи стеблин, часом без вороття підбивши усю траву під себе. І він ізчиняв аж-он-який дзюркіт для такого малого струмка і такого гладенького плину.

Поступово схил ставав положистішим, а струмок плинув тихше та розтікався ширше.

Урешті вони прийшли до гаю довгих, прямих тополь, що росли з води, бо потічок убігав у гай і там розлягався в озеро. Аліса подумала, що вони не зможуть пройти далі; та Квітка Гороху повела її навпрошки, і вони пішли через озеро.

Уже стемніло, але все-всеньке під водою випускало тьмяне, спокійне світло. Де-не-де траплялися глибокі ковбані, але геть не було мулу чи ропух, чи водяних ящірок, чи вугрів. Усісіньке дно було чистим, утішно вкритим травою, блискотюче-зеленим. У березі ковбань вона бачила, цілком під водою, примули та фіялки, та курячі очки. Першу-ліпшу квітку, яку їй заманулося побачити, іно тре було пошукати, і вона була певна, що знайде її. Коли ковбаня поставала їм на шляху, фея плила, і Аліса плила за нею; а коли вони виходили з води, то були доста сухими, хай вода була чарівливо мокрою, як їй і належить. Опріч дерев, із неї виростали високі прегарні лелії та рожа, та півники, та ехінодоруси, та ще багацько ріжних квітів із довгими стеблами. Із кожного їхнього листочка й пелюстки, із кожної

гілочки й наті крапала блискотюча вода. Вона повільно збиралася в кожному місці, але місць було так багацько, що над рівним поверхом озера тривав сталий музичний плюскіт діямантового дощу. Як вони пішли далі, зійшов місяць і кинув на все гуртом блідий серпанок світла, і діямантові краплі стали напівпрозорими перлинами, а навколо кожної верхівки з'явилася авреоля місячного світла, і вода пішла спати, і квіти задрімали.

— Погляньте, — сказала фея, — сі лелії оце сняться в діточому сні. Я можу бачити, як їм посміхаються. Се те місце, із якого йде все те, що з'являється дітям щоночі.

— То се світ снів? — запитала Аліса.

— Якщо Вам так подобається, — відповіла фея.

— Як далеко я від дому?

— Чим далі Ви йдете, тим ближче домів.

Відтак пані фея зібрала жмутик маків і дала його Алісі. Вона сказала вкинути його в наступну глибоку ковбаню, до якої вони підійшли. Аліса так і зробила та, услід за ним, поклала на неї свою голову. У ту мить вона почала опускатися. Униз й униз ішла вона, допоки врешті не опинилася лежавшою на довгій густій траві на дні ковбані, із маками над головою та ясною водою високо над ними. Крізь неї вона бачила місяць, чиє яскраве обличчя теж виглядало заспаним, потурбованим лишень слабкенькими брижами від дощу з високих квітів берегами ковбані.

Вона міцно заснула й усю ніч снила про дім.

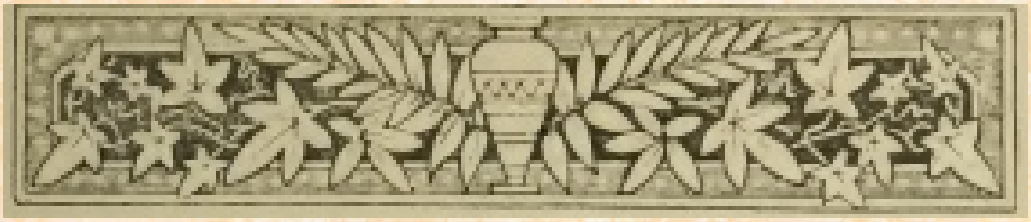

Річард[1)] — чийого ймення цілком доста для казкової сторії — був удовиченком із Алісиного села. Він був таким бідним, що не вважав себе зазвичай бажаним; тож він ледві чи куди ходив, а читав удома книжки та чекав на свою матір. А тому поводження його було соромливим і доволі незграбним та справляло несприятливе враження на тих, хто здрів поверховість. Аліса зневажила б його; але він ніколи не підходив доста близько для сього.

Наразі Річард ізбив кілька пенсів, щоб купити своїй матері парасоля; бо прийшла б зима, а того, що вона мала, подерто сливе на смужки. Якось ясного літнього вечора, коли він думав, що

[1)] У первотворі: *Richard*.

парасолі мусять бути дешевими, він пішов у базар купити одного: там, посередині, стояв дивовижний чоловічок і навсправжнє продавав парасолі. Се давало йому шанс! Коли він наблизився, виявилося, що чоловічок, підносивши свої парасолі аж понад зорі, правив за них так сміховинно мало, що жаден не наважився б купити хай одного. Він розгорнув і виклав їх уподовж усього базару — загалом зо двадцять п'ять, палицями донизу, на кшталт маленьких наметів — і стояв поруч, просторікувавши до людей. Та він би не дозволив жадному з юрби торкатися його парасолів. Щойно йому в око впав Річард, він змінив свого тона й сказав: «Гаразд, як либонь ніхто не схильний купувати, я гадаю, мої любі парасолі, нам ліпше вертати домів». За чим парасолі позводилися, трохи зволікшись, і пошкатильгали геть. Люди повитріщалися один на одного пороззявлявши роти, бо побачили, що вважане ними за парасолі було навсправжки табуном чорних гусей. Здоровезний гиндик ішов ґерґотівши позаду, підганявши їх усіх униз стежкою до лісу. Річард собі подумав: «Тут їх

Дивовижний чоловічок зо своїми парасолями
(Артур Г'юз, 1867)

більше, ніж я можу полічити. Але парасоль, який би міг нести яйця, був би дуже веселим парасолем». Тож на той час, коли люди розпочали сміятися один до одного, Річард був на пів шляху нижче стежкою, наступавши гусям на п'яти. Там він нахилився та схопив одного з них, але намість гусака мав у руках величезного їжака, якого він збентежено впустив; після чого той пошкандибав далі гусаком, як передніше, і всі вони заґелґали й засичали побитом, який би він не переплутав. Щодо гиндика, то він якнайбезглуздішим чином шкатильгав і ґелґав, і зупинявся, і знову робив усе поправно. Навсправжки він, здавалося, часом забував, що він гиндик, і реготав, як ото варіят. Усі заразом, із одночасним довгов'язим сичанням, вони влетіли до лісу, і гиндик за ними. Але Річард небавом наздогнав їх ізнов і знайшов усіх вислими на деревах, учепившись за них ногами, у два ряди, по одному з кожного боку стежки, тимчасом як гиндик пішов далі. Річард рушив за ним; але ту ж мить, як він досяг середини вислих гусей, звідусіль здійнялося найстрахітливіше сичання, а їхні шиї все видовжувалися й видовжувалися,

допоки зо тридцять дзьобів не були близько його голови, дмухавши йому в обличчя, вуха та зашийок. Але гиндик, озирнувшись і побачивши, що відбувається, завернув і пішов навспак. Коли він надійшов, то подивився вгору на першого гусака та заґерґотів до нього найшаленішим штибом. Той гусак замовк і впав із дерева. Тоді він пішов до черeжного й черeжного тощо, допоки не поскидав їх усіх із дерев своїм ґерґотінням, одного по одному. Та хай Річард очікував побачити їх ішовшими за гиндиком, там не було ніц, опріч табунця величезних моримух та порхавок.

«Мені сього задосить, — подумав Річард. — Верну домів».

— Ідіть домів, Річарде, — сказав голос поруч нього.

Подивившися долі, він побачив, намість гиндика, найкумеднішого на позір маленького чоловічка, якого він коли бачив.

— Ідіть домів, паниченьку Річарде, — удруге сказав він, вишкірившись.

— Не зваживши на Ваше прохання, — відповів Річард.

— Тоді гайда, майстре Річарде.

— Теж ні, без вагомої підстави.

— Я дам Вам *такого* парасоля для Вашої матері.

— Я не беру дарунків у зайд.

— Бог із Вами, я тутки не чужий! Йой ні! Зовсім ні, — і він заходився своїм звичним робом котитися на всі лади відразу.

Річард не міг стримати сміху та рушив за ним. Урешті Моримух шубовснув у здоровезну баюру, повну води. «Так йому й треба!» — подумав Річард. «Так йому й треба! — заволав ґоблін,

вирачкувавшись ізвідти та струсивши із себе воду, мов спанієль. — Се достоту бажане мною місце, іно я котився зашвидко». Проте, він пішов ко́том іще хутчіш, хай був наразі на узвозі, допоки не опинився на добряче височенькій верховині, на якій росло кількоро пальм.

— Маєте ножа, Річарде? — мовив ґоблін, раптово спинившись, ніби він повільно походжав, достоту як решта людей.

Річард витяг цизорика й дав його створінню, яке миттю глибоко надрізало одне з дерев. Потім воно стрибнуло до другого й зробило те саме, і так допоки воно не понадрізало їх усіх. Річард, стеживши за ним, побачив маленький потічок, прозоріший за найпрозорішу воду, що починався від кожного дерева та збільшувався в розмірах, чим довше тік. Перш ніж він досяг останнього дерева, було вдосталь дзенькіту й шурхотіння маленьких струмочків, що збігали долі стовбурами пальм. Се розросталось і розросталось, допоки Річард не побачив повну річечку, яка текла вниз

схилом пагорба.

— Ось Ваш ніж, Річарде, — сказав ґоблін, але в той час, як він поклав його в свою кишеню, річечка перетворилася на невелику бистрянку.

— А зараз, Річарде, гайда за мною, — сказав Моримух і кинувся в бистрину.

— Я б уважав за ліпше мати човна, — відповів Річард.

— Йой я дурноверхий! — закричав Моримух, що повз під гору нижче схилом, бо плином його вже віднесло на деяку відстань.

Усі ті вихиляси потребували зусиль та могли припускати труднощі, але з неймовірною прудкістю він доповз до самої верхівки одного з дерев і зірвав велетенського листка, якого він шпурнув на землю, і себе за ним, відскочивши, мов м'яч. Затим він поклав його на воду, тримавши за бильника, і сказав Річарду встати на нього. Він

так і вчинив. Середина листка глибоко опустилася під своїм вантажом. Моримух відпустив його, і той стрілою рвонув за плином. Се дало почин найдивнішій і найчудовішій подорожі. Бистрянка линула донизу схилом пагорба, гнавши та стрибавши, ясна, мов діямант, і небавом сягла оболоні. Ґоблін котився обік човна на кшталт жмутика бур'яну; але Річард із тріюмфом їхав верхи на спині свого водяного коня низькою травистою місцевістю. Кінь той прямував рівно, ніби стріла, та як не дивно, його вергнуто на землю штибом гребеня води чи хвилі з іно рухомим переднім краєм. Він не мав потреби ні в якому річищі, а завертав убік без жадного опору. Він перетікав через усе, що траплялося на шляху, немов здоровезна змія води, із бганками, що пристосовувалися до всіх зустрічних підйомів і спусків. Якщо стіна поставала перед ним, він натікав на неї, налазивши сам на себе, допоки не сягав її верху, звідкіля зринав до підніжжя з другого боку та тік собі далі. Небавом Річард помітив, що протягло піднімається на травистий пагорб. Хвилі залишалися завитими навспак, мов

би гнані вітром або мов би ледві чи спроможні утриматися від руху долі знов. Але потік досі підіймався й тік, і хвилі разом із ним. Виявилося, що се було важко, але можливо. Коли він досяг верху, то поніс їх вересовою країною, перекочувавшись через фіялковий верес і блакитні збанята, і ніжну папороть, і високий наперстник, рясний фіялковими та білими дзвониками. Весь час пальмовий листок вигинався краями з води, утворивши чудовий човен для Річарда, тимчасом Моримух перекидався вподовж потоку, наче пихтун. Із часом вода побігла дуже хутко, і бігла дедалі хутчіш; допоки з величезним хлюпом не пірнула нагло в глибоке озеро й там зупинилася. Моримух був ізник з очей, а потім виник захеканий і шкірившийся, поки Річардовий човен підкидало та здіймало, наче суденце в штормовому морі; але й краплі води не пройшло всередину. Тоді ґоблін поплив і штовхав, і тяг човна уперед. Але озеро було таким спокійним, а рух таким приємним, що Річард міцно заснув.

IV

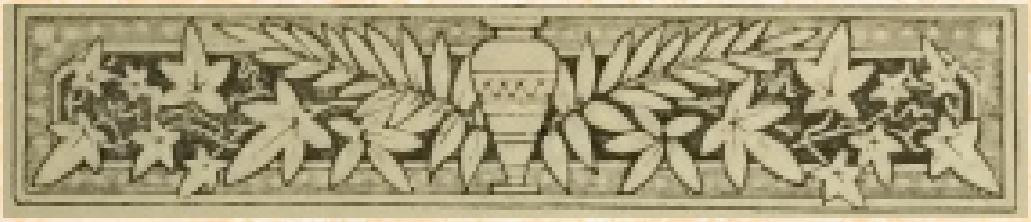

Прокинувшись, він побачив, що досі плава на широкому пальмовому листку. Він був один посеред озера, із квітами та деревами, що рясно росли в ньому й поза ним. Сонце стояло якраз над верхівками дерев. Капотіння води з квітів привітало його музикою; туман геть розчинився, а де сонячне світло падало на озеро, вода була прозорою, наче скло. Кинувши погляд униз, він побачив прямо під собою втоплену, на його гадку, Алісу. Він пірнав, коли побачив, що вона відкрила свої очі та тої ж миті почала зринати. Він запропонував їй свою руку, але вона відштовхнула її зі зневагою та поплила до дерева, сіла на нижню гілляку, уражена, яким чином бідний удовиченко був ізміг

ізнайти шлях до Фейляндії. Їй се не сподобалося. Се було зазіханням на вільготи.

— Як Ви сюди потрапили, молодий Річарде? — спитала вона з віддалі шести ярдів[1)].

— Мене привів ґоблін.

— Ага! Я так і подумала. Мене привела фея.

— Де Ваша фея?

— Осьдечки я, — сказала Квітка Гороху, повільно спливши на поверхню достоту біля дерева, на якому сиділа Аліса.

— А де Ваш ґоблін? — у свою чергу спитала Аліса руба.

— Осьдечки я, — репетнув Моримух, вистрибнувши з води на кшталт сальми та виробивши в повітрі сальто-мортале, перш як упасти із жахним хлюпом. Його голова знову

[1)] Ярд — 0,9144 м.

виникла зовсім поруч із Квіткою Гороху, яка, звикши до подібних створінь, іно засміялася.

— Хіба він не лепський? — вишкірився він.

— Так, дуже. Має обтесатися, утім.

— Знаєте, Ви могли б самі се зробити. Поміняємося?

— Я не проти. Вона здаватиметься Вам радше безклепкою.

— Байдуже. Хлопча надто розумне про мене.

Він пірнув і з'явився біля Алісиних ніг. Вона злякано звереснула. Фея поплила геть, наче латаття, до Річарда. «Яка чарівна істота!» — подумав він; та почувши Алісин зойк ізнову, він сказав:

— Не кидайте Алісу; вона наполохана тим дивним створінням. — Хоч я не думаю, що він

може чимось зашкодити, Алісо.

— Йой ні! Він не заподіє їй шкоди, — сказала Квітка Гороху. — Я втомилася нею. Він збирається доправити її до двору, а я доправлю Вас.

— Я не хочу йти.

— Але Ви мусите. Ви не можете вернути домів. Ви не знаєте шляху.

— Річарде! Річарде! — кричала Аліса стражденно.

Річард вистрибнув із свого човна та миттю опинився поруч неї.

— Він мене щипнув, — крикнула Аліса.

Річард відважив ґобліну страшенного стусана по голові; але се вплинуло на нього не більше, ніж якби його голова була круглим гумовим м'ячем. Проте, він подарував Річарда розлюченим

поглядом і вигукнувши: «Ви покаєтеся, Діку[1]!», ізник під водою.

— До мене, Річарде; хутчіш; він замордує Вас, — крикнула фея.

— Се все Ваша провина, — сказав Річард. — Я не кину Алісу.

Тоді фея побачила, що все скінчено для неї та Моримуха, бо вони не можуть ніц удіяти зі смертними всупереч їх волі. Тож вона поплила геть на той бік у Річардовому човні, тримавши свою накидку штибом паруса, і зникла, залишивши тих двох самих на озері.

— Ви прогнали мою фею! — розплакалась Аліса. — Тепер я ніколи не верну домів. Се все Ваша провина, Ви кепський парубче.

— Я прогнав ґобліна, — спростував Річард.

[1] Гра слів. Дік (*Dick*) — се коротка форма ймення Річард; також — дурна чи набридлива людина.

— Ви будете такі ласкаві сісти на тому боці дерева? Цікаво, що сказав би мій тато, якби побачив, як я розмовляю з Вами!

— Ви переберетеся до наступного дерева, Алісо? — мовив Річард, помовчавши.

Аліса, яка плакала весь той час, поки Річард міркував, сказала: «Ні». Отож Річард пірнув у воду без неї та поплив до того дерева. Проте, перш як він подолав пів шляху, почувся Алісин крик: «Річарде! Річарде!» Се було достеменно те, чого йому баглося. Тож він повернув навспак, і Аліса кинулась у воду. Із Річардовою помогою вона пливла вельми добре, і вони сягли того дерева. «А зараз до чережного!» — сказав Річард; і вони попливли до чережного, а потім до третього. Кожне дерево, якого вони сягали, було більшим за попереднє, і кожне дерево перед ними ставало дедалі більшим. Так вони пливли від дерева до дерева, допоки не припливли до одного такого великого, аж їм було ніц не видко поза ним. Що було вдіяти? Звісно, видертись на се дерево. Се

була лячна перспектива для Аліси, та Річард продовжував дертися; і ступавши своїми ногами, де він ступав, та тримавшись за його чиколотки, їй вдалося піднятися. Траплялася сила-силенна цурпалків усохлого гілля, де кора була такою грубою, як гірський схил, тож вони мали доста підпори для ніг. Коли вони дерлися вже довгий час і навсправжнє стомилися, Аліса гукнула: «Річарде, я впаду, їй-бо. Чому Ви обрали сей шлях?» І вона знову розрюмсалася. Але тої миті Річард ухопився за гілку над своєю головою, та простяг униз другу руку Алісі й тримав її, допоки вона трохи не відживилася. Ще за кілька хвилин вони дісталися чепери, і там сіли та відпочили. «Се чудово!» — весело сказав Річард.

— Що саме? — запитала Аліса обурено.

— Ну, ми маємо місце відпочити, не хапаючись, хвилину чи дві. Я втомився.

— Ви — себелюбне створіння! — сповістила Аліса. — Якщо Ви втомились, то що вже говорити

про мене!

— Втомилися теж. — відповів Річард. — Але ми маємо сміливість. А дивіть-но, що то є?

У сю пору день добігав кінця, а ніч так наблизилася, що тіні дерев усі були похмурі та тьмяні. Але світла ще вистачало, щоби виявити, що у дуплі дерева сидить величезний рогатий кугач у зелених окулярах на своєму дзьобі та книжкою в одній із лап. Він не звертав жадної уваги на зайд та знай собі щось бубонів. І якої ви думки, що казав кугач? Я вам скажу. Він просторікував про книжку, яку тримав гориніж своєю лапою.

— С-с-с-се дурна книга! У ній ніц-а-ніц! Усе догори дригом! Дубоголовий віс-с-с-слюк! Каже, кугачі не можуть читати! *Я* можу читати назадгузь!

— Гадаю, се знову ґоблін, — сказав Річард пошепки. — Утім, якщо Ви поставите просте

питання, він повинен дати просту відповідь, бо їм у Фейляндії не дозволено казати видиму неправду.

— Не питайте його, Річарде, Ви знаєте, що дали йому страшного стусана.

— Я дав йому те, на що він заслуговував, і він заборгував мені так само. — Агов! який є звідсіля вихід?

Він не став казати *коли Ваша ласка*, бо тоді б се не було простим питанням.

— Сходами долі, — просичав кугач, навіть не піднявши очі від книжки, яку весь час читав гориніж, бо так навчено.

— Слово честі зацного старого кугача? — спитав Річард.

— Ні, — просичав кугач; і Річард був сливе певний того, що се навсправжки був не кугач. Так він постояв деякий час, пильно вдивлявшись у

нього, коли раптом, не піднявши свої очі від книжки, кугач сказав: «Я заспіваю пісню,» — і почав:

Сей світ я сам-один пізнав.
Коли всі спали, гледів, а не спав.
Школяр найліпший межи школярів,
Бо я читаю в темряві лісів.
Без окулярів геть я не чита.
Отак-от моя мудрість промина.
Хавлавлвхулхулвулул.

Бачу Вітра. Хто змогу ту має?
Його сни, що в крисані тримає;
Як виформує сурмоголосо
Їх зо свого старечого носа.
Опишу вам речей я чимало —
Ви про них уяви ще не мали.
Хавлавлвхулулвхітіт ото розумник.

Ніхто не уздріє, кугача пріч,
В гнізді своїм, на морі, пані Ніч.
Всім, хто пісню співає простеньку,

По перлині вона пхає в пельку.
Висиджує вона човни й птахів.
Се вчення — альма-матер мудраків.
Хавлавлвхітіт ото розумник, от так птаха!

І так співавши, він шпурнув книжку Річардові в обличчя, розправив свої великі безшелесні м'які крила та хутко полетів геть у глибочінь дерева. Коли книжка вразила Річарда, виявилося, що се був іно шматок вогкого моху.

Розмовлявши із кугачем, він угледів якусь порожнину за одною з гілляк. Поміркувавши, що се шлях, який мав на увазі кугач, він пішов подивитися, і знайшов грубі, нечіткі сходи, що вели донизу в саме серце стовбура. Але дерево було таким великим, що се не могло йому нітрохи зашкодити. Затим униз сходами, Річард ішовши якомога ліпше, у тропи за ним ішла Аліса — не самохіть, вона дала се ясно йому зрозуміти, але ж бо не могла вдіяти чогось ліпшого. Долі, долі спускалися вони, бувало, ковзавшись та падавши, але ніколи дуже далеко, бо сходи кружляли й

кружляли. Се переймало Річарда, коли він ковзався, а він переймав Алісу, коли ковзалася вона. Вони були почали боятися, що кручені сходи не мають кінця, так невпинно вони кружляли й кружляли, коли, пролізши крізь шпару, опинились у величезній залі, підтримуваній тисячами стовпів сірого каменю. Звідкіля приходила дещиця світла, вони сказати не могли. Сю залю вони заходилися перетинати навпрошки, сподівавшися досягти одного боку, і замірившися йти отак, допоки не дійдуть до якогось отвору. Вони простували від стовпа до стовпа, як ото вони були чинили перше з деревами. Кожнісінький правдивий плян у Фейляндії здійсниться, іно якщо ви його дотримуєтесь. І жаден плян не здійсниться, якщо ви його не дотримуєтесь.

Було дуже тихо, а тиша Алісі не подобалася згірше тьмяности — настільки, запевне, що їй палко баглося почути Річардів голос. Але вона завше так дратувалася, коли він був розмовляв, що йому мислилося за ліпше, хай вона говорить першою; і вона надміру пишалася з того. Вона не

дозволяла йому навіть іти поруч, але завше сповільнювалася, коли він хотів зачекати на неї; тож нарешті він пішов широкою ходою самітно. І Аліса йшла слідком за ним. Але поволі жах тиші зростав навкруги, і вона почулася нарешті так, наче не було в усьому світі нікого, опріч неї. Заля ширшала навколо; їхні кроки не спричиняли ані шурхоту; тиша стала такою напруженою, що здавалося от-от прибере обрисів. Нарешті вона більше не могла се витримувати. Вона побігла за Річардом, догнала його й ухопила за руку.

Він був думав протягом деякого часу, якою впертою, неприємною дівчиною була Аліса, і баг безпечно доправити її домів та позбутися, коли, відчувши руку й озирнувшися, побачив, що то була та неприємна дівчина. Небавом вона стала більш-менш привітною, бо подумала, склавши все докупи, що Річард мусив був кількоро разів навідатися до Фейляндії раніш. «Се дуже дивно, — мовила вона подумки, — бо він геть бідний хлопець, я сього певна. Його руки стирчать із куцини, як ото шпиці парасоля його матері. І хто б

подумав, я блукаю Фейляндією з *ним*!»

Тої миті, як вона торкнулася його руки, вони побачили перед себе склепіння чорности. Вони прийшли просто до дверей — не дуже зазивних, бо відкрито їх у цілком темний прохід. Де є лишень єдині двері, утім, обирати неважко. Річард пройшов просто крізь них, і від більшого зляку залишитися позаду, Аліса прийняла менший зляк іти далі. За мить вони опинилися в повній темряві. Аліса вп'ялася в Річардову руку й промимрила, сливе проти свої волі: «Любий Річарде!» Се дивно, що зляк мав промовляти штибом любови, але се було у Фейляндії. Се було дивно також, що скоро вона мовила так, зараз Річард мав закохатися в ній. Але що було ще цікавішим, тієї самої миті Річард побачив її обличчя. Попри її зляк, який зробив її блідою, вона виглядала дуже чарівно.

— Люба Алісо! — сказав Річард, — яка Ви бліда!

— Як Ви можете казати так, Річарде, коли все чорне, як смола?

— Я можу бачити Ваше обличчя. Воно випромінює світло. Зараз я бачу Ваші руки. Зараз я можу бачити Ваші ступні. Так, я можу бачити кожну цятку, куди Ви збираєтеся... Ні, не ставте туди ногу. Якраз там — потворна ропуха.

Річ ось яка, тої миті, як він закохався в Алісі, його очі запроменилися світлом. Що, на його гадку, виходило з Алісиного обличчя, навсправжки приходило з його очей. Усе круг неї та її шлях він міг бачити, і щохвилини бачив ліпше; та щодо свого власного шляху був невидющим. Він не міг побачити свою руку, коли тримав її просто свого обличчя, так було темно. Але він міг бачити Алісу, і то було ліпше за бачення шляху — набагато ліпше.

Нарешті, Аліса теж почала бачити обличчя, що мріло в темряві. Се було Річардове обличчя; але воно було значно вродливішим, ніж коли вона

була бачила його востаннє. Її очі теж стали випромінювати світло. І вона мовила подумки: «Чи се можливо, що я кохаю бідного вдовиченка? — Гадаю, мусить бути так,» — відповіла вона собі з посмішкою; бо зовсім не маскувалася. Річард угледів її посмішку та зрадів. ЇЇ блідота минулась, а свіжа рожевість повернулася на своє місце. І наразі вона бачила Річардів шлях, як він бачив її, і межи сими двома здріннями вони просувалися лепсько.

Наразі вони йшли шляхом промежи двома глибокими водоймами, які ніколи не рухалися, сявши чорним на кшталт гебану, де падало світло з очей. Але небавом вони побачили, що сей шлях вужчає й вужчає.

Нарешті, Алісі на прикрість, чорні водостої зустрілися перед них.

— Що робитимемо тепер, Річарде? — проказала вона.

Коли вони прозирнули у воду перед собою, то побачили кишняву ящурок і ропух, і чорних гадюк, і дивних та потворних істот усіх штибів, особливо тих, які не мали ні голів, ні хвостів, ні ніг, ні пір'я, ні дотикалець, бувши, на ділі, іно живими грудками. Вони без упину стрибали в ріжні боки, гарбавши шлях. Річард хвильку подумав, перше ніж відповісти на Алісине питання так добре, як він навсправжки міг. Але він виснував, що шлях не міг би продовжуватися, щоби дійти кінця там; і мусить бути якийсь покажчик, котрий подав би знак, куди йти не дозволено. Тому він підхопив Алісу своїми сильними руками та стрибнув у середину бридкої кишняви. І достоту так само, як коро́п'я зникає, якщо кинути чимось у нього, сі жалюгідні створіння позникали праворуч, ліворуч і скрізь.

Вода виявилася ширшою, ніж він очікував; а перше він перейшов, Аліса виявилася важчою, ніж він міг сподіватися; та по твердому кам'янистому дну Річард брів у безпеці. Коли він дістався другого боку, той виявився високим рівним

прямовисним каменем з кількома грубо витесаними східцями. Та ступанка завела їх просто в камінь, і ще раз вони опинилися у вузькому проході, але сього разу, висхідному. Він кружляв і кружляв на кшталт різі велетенського шруба. Нарешті, Річард стукнувся головою об щось і не зміг пройти далі. Се місце було тісним і гарячим. Він підняв руки і штовхнув щось, ніби теплий камінь на дотик: воно трохи зрушилося.

— Спускайтеся, тварюки! — гарикнув голос ізгори, тремтівший спересердя. — Ви перекинете мого горщика та потурбуєте мою кицьку, а також зіпсуєте мені настрій, якщо пхатиметеся тим шляхом. Спускайтеся!

Річард постукав дуже обережно й сказав: «Будь ласка, дозвольте нам вийти».

— Їй-бо так, наважуся сказати! Дуже файно та солодкомовно! Спускайтеся, тварюки ґобліни! Мені задоста вас. Я відпарю волосся з Ваших потворних голів, якщо ви зробите так ізнов.

Спускайтеся, кажу!

Побачивши, що чесна мова ніяк не допомогла, Річард сказав Алісі трохи спуститися, звільнивши шлях; і підклавши плечі під один бік каменя, підняв його; після чого другий бік опустився разом із горщиком і вогнищем, і кицькою, яка спала поруч нього. Вона жахливо наполохала Алісу, як гайнула повз неї, не показавши ніц, опріч своїх зелених зорівших очей.

Річард, зазирнувши нагору, виявив, що він був перекинув подовий камінь догори дригом. На краю відтулини стояв старий вилукуватий чоловічок, погрозливо мотлявший помелом у жахливій люті, і вагавшись іно, куди його вразити. Але Річард вивів його з того клопоту, вистрибнувши нагору та забравши в нього помелище. Відтак, витягши Алісу, він повернув його, віддавши поклін, та знехтувавши дідугановими прокльонами, ізнову продовжив поправляти каменя та горщика. Щодо кицьки, то вона аж нетямилася.

Опісля старий став трохи приязнішим і сказав: «Я дуже перепрошую, Я думав, що ви — ґобліни. Вони ніколи не дадуть мені спокій. Але Ви мусите визнати, се був незвичний штиб ранкових відвідин». І створіння примирливо вклонилося.

— Так, дійсно, — відповів Річард. — Я б волів, щоби Ви намість подового каменя обернули для нас двері, — бо він не довіряв старому. — Але, — додав він, — я сподіваюся, Ви пробачите нам.

— Йой! Аякже, аякже, мої любі молодята! Користайте з вашої свободи! Але таким молодим людям не слід бути надворі самим. Се суперечить правилам.

— Але що йому вдіяти — я маю на увазі, їм удіяти — коли вони не можуть сьому зарадити?

— Так, так, авжеж; але наразі, вам відомо, я мушу взяти на себе відповідальність за вас. Тому Ви сядете там, молодий пане; а Ви сядете там, молода панно.

Річард і Аліса в біді
(Артур Г'юз, 1867)

Він поклав стільця по один бік огнища, а другий — по другий бік, а потім підтяг свого стільця межи них. Кицька загарбала його горба, а затим настовбурчила свого власного. Отак там із'явилася стіна, яка не дозволила б пройти крізь себе жадному промінчику місячного сяєва. Та хай і Річард, і Аліса були дуже вдоволеними, їм не сподобалося бути розділеними таким рішучим робом. А втім, вони подумали, що ліпше не гнівати більше старого — надто в його власному домі.

Але він уже був розгніваний одного разу, і той раз траплявся занадто часто, бо він узяв на правило ніколи не пробачати без пімсти згудою.

Се було так неприємно, що він сидить межи них, що вони почувалися, наче були далеко один від одного. Щоби почуватися ліпше, вони хотіли побратися за руки поза ґном'ячою спиною. Але тої миті, як їхні руки почали ближчати, спина кицьки почала видовжуватися, а її горб підвищуватися; і за мить Річард опинився втомлено повзшим під гору крутим пагорбом, гребінь якого здіймався

вище від зірок, тимчасом як холодний вітер безживно дув понад ним. Не було житла в обсязі ока; і Аліса щезла з його очей. Він відчував, утім, що вона має бути десь на другому боці, а тому дерся й дерся, щоб перелізти через вершину пагорба долі, де, як він гадав, вона мусила бути. Але що довше він дерся, то далезнішою здавалася вершина пагорба; заки нарешті геть не зморився та — чи мушу я в сьому зізнатися? — ледві не заплакав. Іно подумати, бути відокремленим від Аліси, і таким неприємним чином! Але намість того він заходився міркувати й небавом сказав подумки: «Се мусить бути якимось викрутнем того мерзенного старого шкарбуна. Або ся гора — се кішка, або ні. Якщо се гора, се їй не зашкодить; якщо кішка, сподіваюся, що так». Із сим він вийняв свого цизорика та, відчувши м'яке місце, загнав його одним ударом аж до держална в бік гори.

Жахне виття було першим наслідком; а другим — що вони з Алісою сиділи, дивившись один на одного через дідуганового горба, із якого була

щезла кицька-гора. Їхній господар сидів, витріщившись у вогнище, не обертавшись, прикидавшись, ніби ніц не зна про те, що сталося.

— Ходімо, Алісо, — сказав Річард, підвівшись. — Сього не мало скоїтися. Нам було не тре зупинятися тут.

Аліса відразу ж підвелася та вклала свою руку в його. Вони пішли до дверей. Старий зовсім не зважав на них. Місяць яскраво сяв крізь вікно; але намість вийти в місячне світло, відчинивши двері, вони увійшли до величезної лепської залі, крізь високі готицькі вікна якої сяв той самий місяць. Із сієї залі вони не могли знайти жадного виходу, опріч кам'яних сходів, що вели вгору. Вони бралися ними разом. Нагорі Аліса відпустила Річардову руку, щоби зазирнути в маленьку кімнату, яка мінилася всіма барвами веселки, достоту ніби всередині діяманта. Річард ступив крок або два переходом, але помітивши, що вона його залишила, повернувся й зазирнув у покої. Він її ніде не бачив. У кімнаті було повно дверей; і

вона мусила схибити дверима. Він чув її голос, кликавший його, і поквапився в напрямі звуку. Але він ніц не побачив. «Більше викрутнів, — сказав він подумки. — Даремне робити щось саме із сим. Я мушу чекати, заки не побачу, що можна вдіяти». Він усе ще чув Алісу, кликавшу його, і все ще, як міг, ішов за нею. Нарешті, він прийшов до двернини, відкритої в повітря, крізь яку падало місячне світло. Але коли він сягнув її, то побачив, що її розташовано високо вгорі на боці башти, стіна якої прямовисно обривалася біля його ніг, без якогось штибу сходів чи узвозу. Ізнову він почув, що Аліса кличе його, а піднявши свої очі, побачив її через широкий замковий двір, стоявшою в других дверях, достоту подібних до тих, у яких стояв він, із місяцем у повні, що сяв понад нею.

— Усе гаразд, Алісо! — закричав він. — Ви мене чуєте?

— Так, — відповіла вона.

— Тоді слухайте. Се все вивертень. Се все брехня того старого негідника з куховарні. Просто простягніть свою руку, Алісо, люба.

Аліса вчинила, як Річард її попрохав; і попри те, що вони бачили один одного через двір на віддалі багатьох ярдів, їхні руки зустрілися.

— Ось! Я так і думав! — вигукнув Річард із тріюмфом. — Тепер, Алісо, я не вірю, що до двору внизу далі, ніж фут[1)] чи два, хоч се й виглядає на сотню футів. Тримайтеся міцно за мою руку та стрибайте, як я дорахую до трьох, — але Аліса витягла свою руку з його в раптовому збентеженні; затим Річард сказав: — Гаразд, я спробую перше, — і стрибнув. Тієї ж миті його веселий сміх долинув Алісиних вух, і вона побачила, що він безпечно стояв на землі, далезно внизу.

— Стрибайте, люба Алісо, я впіймаю Вас, — сказав він.

[1)] Фут — 0,3048 м.

— Я не можу, я боюся, — відповіла вона.

— Старий десь поруч Вас. Вам ліпше стрибнути, — сказав Річард.

Нажахана Аліса зістрибнула зі стіни та лишень за фут чи два впала Річардові в руки. Скоро вона торкнулася землі, зараз вони опинилися за дверима невеликої хати, вельми добре їм знаної, бо вона знаходилася в лісі, що межував із їхнім селом. Рука в руці, вони бігли домів якомога хутчіш. Коли вони сягли маленьких воріт, що вели до земель її батька, Річард побажав Алісі на добраніч. Сльози навернулися їй на очі. Вони з Річардом, здавалося, стали сливе дорослими чоловіком і жінкою у Фейляндії, і тепер не хотіли розстряватися. Але вони відчували, що мусять. Тож Аліса збігла на затильний ґанок і трапила у свою кімнату нікого не стрівши. Справді, остатній червець іще не зовсім ізбляк на спадні.

Як Річард перетинав базар дорогою домів, він побачив, що парасольник якраз продавав свого

остатнього парасоля. Він подумав, як його минав, що той обдарував його дивним поглядом, і відчув дуже сильне поривання вдарити його кулаком по голові. Але згадавши, як даремне було бити ґоблінову ґолову, він уважив за ліпше сього не робити.

У віддяку за їхню звагу, Королева Фейляндії надіслала їм допуст відвідувати Фейляндію так часто, як їм заманеться, і жадному ґоблінові чи феї не вільно заважати їм.

Щодо Квітки Гороху й Моримуха, то їх обох усунено від двору та примушено жити разом протягом семи років у старому дереві, яке мало на собі лишень одного зеленого листка.

Моримух не надто сим переймався, на відміну від Квітки Гороху.

Додаток А.
CC BY-SA 4.0

Із Зазначенням Авторства — Поширення На Тих Самих Умовах 4.0 Міжнародна (CC BY-SA 4.0)

https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.uk

Це спрощений виклад (а не замінник) ліцензії[1] — повний текст доступний за наступними посиланнями: https://creativecommons.org/ licenses/by-sa/4.0/legalcode (англійською мовою) та https://creativecommons.org/licenses/ by-sa/4.0/legalcode.uk (українською мовою).

Ви можете вільно:

- **Поширювати** — копіювати і розповсюджувати матеріал у будь-якому вигляді чи форматі
- **Змінювати** — реміксувати, трансформувати, і брати матеріал за основу для будь-яких цілей, навіть

[1] **Відмова від відповідальності.** Цей короткий виклад підкреслює лише деякі ключові умови ліцензії. Він не є ліцензією і не має юридичного значення. Вам слід уважно ознайомитися з усіма умовами власне ліцензії перед використанням ліцензованого матеріалу.

комерційних.

Ліцензіар не може відкликати ці дозволи поки ви дотримуєтесь умов ліцензії.

На наступних умовах:

• **Зазначення Авторства** — Ви маєте вказати автора[1)], розмістити посилання на ліцензію та вказати чи було внесено зміни до твору[2)]. Ви можете зробити це у будь-який розумний спосіб, але так, щоб не створювати враження стосовно того, що ліцензіар підтримує чи схвалює вас або ваше використання твору.

• **Поширення На Тих Самих Умовах** — Якщо ви реміксуєте, трансформуєте матеріал, засновуєте свій твір на матеріалі, ви повинні розповсюджувати свої твори на умовах тієї ж ліцензії[3)], що й оригінал.

• **Без додаткових обмежень** — Ви не можете висувати додаткові умови або застосовувати технологічні засоби

[1)] Якщо їх повідомлено, ви маєте вказати ім'я творця і авторство, застереження про авторське право, вказівку на ліцензію, застереження про відмову від відповідальності, та посилання на матеріал. Більш ранні, ніж Версія 4.0, версії ліцензій CC також вимагають від вас вказувати назву матеріалу, якщо вона наявна та можуть мати інші невеликі відмінності.

[2)] В 4.0 ви маєте зазначити чи ви вносили зміни до матеріалу і зберігати зазначення попередніх модифікацій. В 3.0 і попередніх версіях ліцензії вказівка при внесенні зміни була нобхідною тільки у разі створення похідного твору.

[3)] Ви також можете використати ліцензію, що визначена як сумісна на https://creativecommons.org/ compatiblelicenses.

захисту[1], що обмежують права інших на дії дозволені ліцензією.

Повідомлення:

Ви можете не дотримуватись умов ліцензії в частині, що стосується частин матеріалу, котрі знаходяться у суспільному надбанні, або коли ваше використання дозволене застосовними виключеннями та обмеженнями авторського права[2].

Не надається жодних гарантій. Ліцензія може не надавати всіх необхідних дозволів, необхідних для вашого використання матеріалу. Наприклад, інші права, такі як право на зображення особи, на приватне життя або особисті немайнові права[3] можуть обмежувати ваші можливості використовувати матеріал.

[1] Ліцензія забороняє застосування засобів технічного захисту, визначених з урахуванням положень Статті 11 угоди ВОІВ про авторське право.
[2] Права користувачів, встановлені винятками і обмеженнями авторського права, такі як право на добросовісне і чесне викоритсання, не обмежуються ліцензіями CC.
[3] Можливо вам потрібно буде отримати додаткові дозволи перед використанням матеріалу у бажаний вами спосіб.

Додаток В.
CC0 1.0

CC0 1.0 Універсальна (CC0 1.0) Передання до Суспільного Надбання

https://creativecommons.org/publicdomain/zero/ 1.0/deed.uk

Це написаний зрозумілою мовою короткий виклад юридичного тексту[1]. Прочитати повний текст (англійською мовою) можна за наступним посиланням: https://creativecommons.org/ publicdomain/zero/1.0/legalcode.

Немає авторського права

Особа, котра приєдала[2] до твору цей короткий виклад передала твір в суспільне надбання шляхом відмови від всіх її прав на твір по всьому світу, котра вона мала за законами про авторське право, включаючи всі суміжні права, в тій мірі, в якій це можливо за

[1] **Відмова від відповідальності.** «Короткий Виклад» (The Commons Deed) не є юридичним інструментом. Це всього лише зручний засіб для розуміння повного Юридичного Тексту CC0, викладені зрозумілою пересічній людині мовою формулювання деяких ключових умов. Це свого роду зручний інтерфейс Юридичного Тексту CC0. Цей Виклад сам по собі не має юридичної сили, і його текст не є власне текстом CC0.
[2] Так на сайті. Поправно: *приєднала* [*П. Н.*].

законом.

Ви можете копіювати, змінювати, розповсюджувати і виконувати твір, навіть в комерційних цілях, не запитуючи дозволу. Дивіться **Інша інформація** нижче.

Додаткова інформація

• Ні в якому разі патентні права або права на торговельні марки жодної особи не зачіпаються CC0, так само, як і права котрі інші особи можуть мати стосовно даного твору, такі як права на зображення особи чи приватне життя[1].
• У разі, якщо окремо не обумовлено інше, особа, котра пов'язала твір з цим коротким викладом, не надає жодних гарантій щодо твору, і, у тій мірі, в якій це можливо за законом, відмовляється нести відповідальність за будь-яке використання твору.
• Коли ви використовуєте або цитуєте твір, ви не повинні вказувати на підтримку чи схвалення[2] від автора або особи, котра підтвердила статус твору.

[1] **Інші права.** Використання твору, вільного від авторськоправового захисту, може регулюватись або бути обмеженим іншими законами. Твір або його використання може бути об'єктом законів про захист персональних данних, зображення особи або приватного життя, котрі дозволяють особі контролювати те, як використовуються її голос, зображення або образ, або ж інших заборон і обмежень згідно застосовного законодавства.
[2] **Підтримка чи схвалення.** В деяких країнах помилкове стверджування, що автор, видавець або ще хтось інший підтримує чи схвалює використання вами твору, може бути протизаконним.

Додаток C.
DejaVu Fonts License

Fonts are (c) Bitstream (see below). DejaVu changes are in public domain.Glyphs imported from Arev fonts are (c) Tavmjong Bah (see below)

Bitstream Vera Fonts Copyright

Copyright (c) 2003 by Bitstream, Inc. All Rights Reserved. Bitstream Vera is a trademark of Bitstream, Inc.

Permission is hereby granted, free of charge, to any person obtaining a copy of the fonts accompanying this license ("Fonts") and associated documentation files (the "Font Software"), to reproduce and distribute the Font Software, including without limitation the rights to use, copy, merge, publish, distribute, and/or sell copies of the Font Software,

and to permit persons to whom the Font Software is furnished to do so, subject to the following conditions:

The above copyright and trademark notices and this permission notice shall be included in all copies of one or more of the Font Software typefaces.

The Font Software may be modified, altered, or added to, and in particular the designs of glyphs or characters in the Fonts may be modified and additional glyphs or characters may be added to the Fonts, only if the fonts are renamed to names not containing either the words "Bitstream" or the word "Vera".

This License becomes null and void to the extent applicable to Fonts or Font Software that has been modified and is distributed under the "Bitstream Vera" names.

The Font Software may be sold as part of a larger software package but no copy of one or more of the

Font Software typefaces may be sold by itself.

THE FONT SOFTWARE IS PROVIDED "AS IS", WITHOUT WARRANTY OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO ANY WARRANTIES OF MERCHANTABILITY, FITNESS FOR A PARTICULAR PURPOSE AND NONINFRINGEMENT OF COPYRIGHT, PATENT, TRADEMARK, OR OTHER RIGHT. IN NO EVENT SHALL BITSTREAM OR THE GNOME FOUNDATION BE LIABLE FOR ANY CLAIM, DAMAGES OR OTHER LIABILITY, INCLUDING ANY GENERAL, SPECIAL, INDIRECT, INCIDENTAL, OR CONSEQUENTIAL DAMAGES, WHETHER IN AN ACTION OF CONTRACT, TORT OR OTHERWISE, ARISING FROM, OUT OF THE USE OR INABILITY TO USE THE FONT SOFTWARE OR FROM OTHER DEALINGS IN THE FONT SOFTWARE.

Except as contained in this notice, the names of Gnome, the Gnome Foundation, and Bitstream Inc., shall not be used in advertising or otherwise to promote the sale, use or other dealings in this Font Software without prior written authorization from the Gnome Foundation or Bitstream Inc., respectively. For further information, contact: fonts at gnome dot org.

Arev Fonts Copyright

Copyright (c) 2006 by Tavmjong Bah. All Rights Reserved.

Permission is hereby granted, free of charge, to any person obtaining a copy of the fonts accompanying this license ("Fonts") and associated documentation files (the "Font Software"), to reproduce and distribute the modifications to the Bitstream Vera Font Software, including without limitation the rights to use, copy, merge, publish, distribute, and/or sell copies of the Font Software, and to permit persons to whom the Font Software is furnished to do so, subject to the following conditions:

The above copyright and trademark notices and this permission notice shall be included in all copies of one or more of the Font Software typefaces.

The Font Software may be modified, altered, or added to, and in particular the designs of glyphs or

characters in the Fonts may be modified and additional glyphs or characters may be added to the Fonts, only if the fonts are renamed to names not containing either the words "Tavmjong Bah" or the word "Arev".

This License becomes null and void to the extent applicable to Fonts or Font Software that has been modified and is distributed under the "Tavmjong Bah Arev" names.

The Font Software may be sold as part of a larger software package but no copy of one or more of the Font Software typefaces may be sold by itself.

THE FONT SOFTWARE IS PROVIDED "AS IS", WITHOUT WARRANTY OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO ANY WARRANTIES OF MERCHANTABILITY, FITNESS FOR A PARTICULAR PURPOSE AND NONINFRINGEMENT OF COPYRIGHT, PATENT, TRADEMARK, OR OTHER RIGHT. IN NO EVENT SHALL TAVMJONG BAH BE LIABLE FOR ANY CLAIM, DAMAGES OR OTHER LIABILITY, INCLUDING ANY GENERAL, SPECIAL, INDIRECT, INCIDENTAL, OR CONSEQUENTIAL

DAMAGES, WHETHER IN AN ACTION OF CONTRACT, TORT OR OTHERWISE, ARISING FROM, OUT OF THE USE OR INABILITY TO USE THE FONT SOFTWARE OR FROM OTHER DEALINGS IN THE FONT SOFTWARE.

Except as contained in this notice, the name of Tavmjong Bah shall not be used in advertising or otherwise to promote the sale, use or other dealings in this Font Software without prior written authorization from Tavmjong Bah. For further information, contact: tavmjong @ free . fr.

Словничок

Бганка — зморшка; складка.

Берег — *тут, також*: вода біля берегу.

Бильник — черешок.

Бистрянка — *тут*: бистровода й глибока річка.

Варіят, **вар'ят** — божевільна людина.

Вилукуватий — кривий.

Відтулина — отвір.

Вільгота — привілей.

Гебан — ебенове (чорне) дерево.

Дверниина — дверна пройма.

Дідичівна — донька дідича (поміщика).

Дотикальце — мацак; щупальце.

Зашпортнутися — спотикнутися.

Збити — *тут*: зібрати; нагромадити.

Згуда — висміювання; глум.

Іно, **йно** — тільки; лишень.

Кресаня, **крисаня** — капелюх.

Кугач — леліт; сич.

Куцина — куртка.

Лепський — гарний; хороший.

Ліжник — покривало (на ліжко); (вовняна) ковдра.

Моримух(а) — мухомор.

Мріти — ледві виднітися.

Наглий — раптовий; несподіваний.

Назадгузь — задом наперед.

Нать — вусик на рослині.

Ніц — нічого. ***Ніц-а-ніц*** — геть нічого; нічогісінько.

Оболонь — заплавні луки.

Пихтун — морська свиня.

Підносити — тут: вихваляти; славити. ***Підносити до небес*** — надмірно вихваляти, розхвалювати кого-небудь.

Пімста — помста.

Пір'я — *тут*: пливці (у риби).

Порхавка — *тут*: дощовик (гриб).

Ропуха — жаба.

Сальма — лосось.

Сливе — майже.

Спадень — захід.

Сподобний — гарний; такий, що подобається.

Ступанка — нерухомі сходи з кількох східців.

Сяти — сяяти.

Удовиченко — син удовиці.

Узвіз — *тут*: (крутий) підйом.

Цизорик — складаний ножик.

Чепера — розсоха; розгалуження.

Червець — тут: кошеніля (яскраво-червона барва).

Чина запашна — горошок запашний (*Lathyrus odoratus*).

Шануватися — добре поводитися.

Шапокляк — складаний віблий (циліндричний) капелюх.

Шруб — ґвинт.

Ярмис, **ярміс**, **ярміз** — спосіб; засіб.

Назустріч 200-річчю Джорджа Мак-Доналда

2021

- Поза бореєм
- Королівна та ґоблін

2022

- Королівна та Кудря
- Загублена королівна: Подвійна сторія

2023

- Стівен Арчер та инші сторії
- День-хлопча та ніч-дівча

2024

- Ліліт: роман

https://gmd200.home.blog
http://gmd200.epizy.com

Дивовижні пригоди Аліси та Річарда в казковій Фейляндії; їхні змагання з казковими, та не завше приязними, створіннями; перше кохання та чарівні краєвиди...

#Вперше в українській мові

#Фейляндія
#Аліса #Річард
#Квітка Гороху #Моримух
#фея #ґоблін
#кугач #ґном #кицька